

**Hotărîre pentru controlul constituționalității unor
prevederi din Anexa nr.1 la Hotărîrea Guvernului "Cu
privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă
a deținătorilor de autovehicule și vehicule electrice
urbane" nr.956 din 28 decembrie 1994/1**

Nr.18 din 06.10.2005

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.135-138/13 din 14.10.2005

* * *

/1 M.O., 1995, nr.6, art.26.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:

Victor PUȘCAȘ - președinte
Alina IANUCENCO - judecător-raportor
Dumitru PULBERE - judecător
Elena SAFALERU - judecător
Ion VASILATI - judecător

cu participarea Ludmilei Chihai, grefier, avocatului parlamentar Iurie Perevoznic, autorul sesizării, reprezentanților Guvernului: Victoria Iftodi, ministrul justiției, Mihai Pop, viceministru al finanțelor, Alexandru Munteanu, șeful Inspectoratului de Stat pentru Supravegherea Asigurărilor și Fondurilor Nestatale de Pensii de pe lângă Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.a) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul pentru controlul constituționalității unor prevederi din Anexa nr.1 la Hotărîrea Guvernului "Cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă a deținătorilor de autovehicule și vehicule electrice urbane" nr.956 din 28 decembrie 1994.

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea avocatului parlamentar Iurie Perevoznic, depusă la 2 iunie 2005, în conformitate cu prevederile art.24 și art.25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 și art.39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 14 iunie 2005 sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond.

Asupra problemei ce face obiectul de neconstituționalitate Curtea Constituțională a solicitat puncte de vedere Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Procuraturii Generale, Ministerului Justiției, Curții Supreme de Justiție, Inspectoratului de Stat pentru Supravegherea Asigurărilor și Fondurilor Nestatale de Pensii de pe lângă Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

Examinînd materialele dosarului, audiind informația judecătorului-raportor și argumentele participanților la ședință,
Curtea Constituțională

a constatat:

1. La 28 decembrie 1994 Guvernul a adoptat Hotărîrea nr.956 "Cu

privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă a deținătorilor de autovehicule și vehicule electrice urbane" (în continuare - Hotărîrea nr.956), prin care a aprobat Condițiile asigurării obligatorii de răspundere civilă a deținătorilor de autovehicule și de vehicule electrice urbane, expuse în Anexa nr.1 la hotărîre (în continuare - Anexa nr.1).

Potrivit dispozițiilor pct.28 din Anexa nr.1, despăgubirea de asigurare pentru pagubele produse prin vătămări corporale sau decesul terțelor persoane în urma accidentelor rutiere comise de autovehicule neidentificate se plătește păgubiților din Fondul de ajutorare a victimelor accidentelor rutiere, fondat pe lângă Agenția națională a asigurărilor de răspundere civilă din contul defalcărilor asigurătorilor, în cuantumul real al pagubelor cauzate, dar care să nu depășească 2000 salarii minime stabilite în republică la data producerii evenimentului asigurat, indiferent de numărul păgubiților.

Pct.30 din Anexă stipulează că despăgubirea de asigurare în caz de deteriorare sau distrugere completă a bunurilor în urma accidentului rutier se acordă în cuantumul real al pagubelor, calculat la prețurile existente la data producerii evenimentului asigurat, luîndu-se în considerare uzura, și este limitată la cuantumul de zece mii salarii minime stabilite în republică, indiferent de numărul persoanelor vinovate sau păgubite în unul și același accident rutier.

În opinia avocatului parlamentar, aceste prevederi, prin limitarea cuantumului despăgubirilor, încalcă dispozițiile constituționale cuprinse în art.16 alin.(2), art.24 alin.(1), art.46 alin.(1) și, deoarece diminuează drepturile persoanei, contrazic art.54 din Constituție.

Semnatarul sesizării invocă, de asemenea, încălcarea art.6 și art.102 alin.(2) din Constituție, subliniind că dispozițiile criticate conțin norme juridice primare. Însă, potrivit art.102 alin.(2) din Constituție, hotărîrile Guvernului se adoptă pentru organizarea executării legilor și nu pot conține norme juridice primare. Prin emiterea Hotărîrii nr.956 Guvernul și-a arogat funcții improprii, intervenind într-un domeniu ce necesită reglementare legală, și astfel a încălcat art.6 din Constituție.

În ședința Curții Constituționale autorul a extins obiectul sesizării asupra textului integral al Anexei nr.1, invocînd suplimentar art.72 din Constituție, potrivit căruia dispozițiile privind regimul juridic al proprietății se reglementează prin lege. El a subliniat că în ansamblu prevederile cuprinse în Anexă comportă caracter normativ general, se aplică la un număr nedeterminat de persoane, reglementarea unor asemenea relații prin hotărîre a Guvernului denotă încălcarea art.6 din Constituție privind separația puterilor în stat.

2. Raportînd prevederile contestate la normele constituționale, la cadrul legal în domeniu, Curtea Constituțională reține următoarele.

Dreptul persoanei la viață, sănătate, proprietatea privată și egalitatea tuturor în fața legii reprezintă valori supreme într-o societate democratică și sînt garantate de Constituția Republicii Moldova.

Art.55 din Constituție statuează că orice persoană își exercită drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile altora.

Corelat cu articolul 55, articolul 46 alin.(1) din Constituție, care garantează dreptul la proprietatea privată, presupune nu doar posibilitatea exercitării de către proprietar a dreptului de posesiune, folosință și dispoziție asupra bunului ce-i aparține, ci și obligația de a nu încălca drepturile altor persoane.

Pornind de la faptul că asigurarea prin esența sa este parte

inalienabilă a drepturilor universale ale omului la viață, ocrotirea sănătății și proprietății private, statul a implementat instituția asigurării obligatorii de răspundere civilă a deținătorilor de autovehicule.

Pentru legiferarea acestei instituții, la 15 iunie 1993 Parlamentul a adoptat Legea cu privire la asigurări nr.1508-XII/2 (în continuare - Legea nr.1508-XII), care reglementează raporturile în domeniul asigurării de răspundere civilă dintre organizațiile de asigurare și persoane fizice și juridice, dintre organizațiile de asigurare însăși, precum și relațiile reglementării de către stat a activității de asigurare.

/2 M.O., 1994, nr.5, art.53.

Scopul principal al Legii nr.1508-XII rezidă în protejarea intereselor personale și patrimoniale ale persoanei fizice și juridice (asigurat) prin formarea de fonduri bănești din contul primelor de asigurare, plătite de asigurat, în schimbul cărora asigurătorul își asumă obligația ca la producerea cazului asigurat să plătească asiguratului suma asigurată sau despăgubirea de asigurare.

Potrivit art.4 alin.(1) din Legea nr.1508-XII, după modul de efectuare există două forme de asigurare: prin efectul legii (obligatorie) și facultativă (contractuală, benevolă). Alin.(2) din același articol stipulează că tipurile asigurării obligatorii, condițiile și modul lor de legalizare se stabilesc prin legile respective (în redacția Legii nr.886-XIII din 20.06.1996/3).

/3 M.O., 1996, nr.51, art.484.

Capitolul IV din Legea nr.1508-XII, consacrat asigurării obligatorii de răspundere civilă pentru pagube produse de accidente de autovehicule, definește obiectul și subiecții asigurării, stabilește prejudiciile pentru care se acordă despăgubiri, specifică persoanele care au dreptul la despăgubirea de asigurare, fixează cuantumul și condițiile de plată a despăgubirii, stipulează alte momente esențiale ce țin de reglementarea acestor relații sociale.

Enumerând prejudiciile pentru care se acordă despăgubiri, Legea nr.1508-XII stipulează în art.39 alin.(1) că asigurătorul acordă despăgubiri pentru sumele pe care asiguratul este obligat să le plătească cu titlu de desdăunare persoanelor păgubite prin vătămare corporală sau deces, prin avarierea sau distrugerea de bunuri într-un accident rutier cu autovehiculul asigurat, precum și cheltuielile făcute de asigurat în acțiunea civilă. Alin.(5) din același articol prevede că despăgubirile pentru vătămare corporală sau deces se plătesc dacă autovehiculul sau persoana vinovată de accident au rămas neidentificate.

Cuantumul despăgubirii pentru pagube provocate în urma unui accident rutier este stabilit de art.41 din lege, care stipulează că pentru deteriorarea sau distrugerea bunurilor în unul și același accident asigurătorul acordă despăgubiri pentru prejudiciul real în limitele sumei stabilite în condițiile asigurării, în care se includ și cheltuielile făcute de asigurat în acțiunea civilă, indiferent de numărul persoanelor păgubite și de numărul persoanelor răspunzătoare de producerea pagubei. În caz de vătămare corporală sau deces al persoanei păgubite, cuantumul despăgubirii nu este limitat.

3. Art.4 alin.(2) din Legea nr.1508-XII se referă la reglementarea normativă prin lege a domeniului privind stabilirea tipurilor, condițiilor și modului asigurării obligatorii.

Asigurarea de răspundere civilă pentru pagube produse prin accidente

de autovehicule terțelor persoane este unul din tipurile asigurării obligatorii. Avînd în vedere că norma legală precitată comportă caracter imperativ, legislatorul, prin dispozițiile art.62 din Legea nr.1508-XII, introdus la 6 martie 2003 prin Legea nr.93-XV din 01.04.2004, a obligat Guvernul să elaboreze și să prezinte Parlamentului în termen de 3 luni proiectul de lege cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse terților prin accidente de autovehicule.

/4 M.O., 2003, nr.55, art.230.

Conținutul normelor legale precitate denotă voința clară și consecventă a legislatorului că relațiile privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă a deținătorilor de transport se reglementează prin lege.

Aplicarea prevederilor Anexei nr.1 pentru reglementarea relațiilor care apar ca urmare a survenirii riscului asigurat încalcă dispozițiile constituționale cuprinse în art.6 privind separația și colaborarea puterilor în stat, aduce atingere art.66 lit.c) din Constituție, care statuează că Parlamentul asigură unitatea reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării.

În plus, conform art.102 alin.(2) din Constituție, hotărârile Guvernului se adoptă pentru organizarea executării legilor.

Curtea Constituțională, în jurisprudența sa anterioară, a statuat că hotărârile Guvernului sînt subsecvente legilor adoptate de Parlament. Guvernul, ca organ executiv suprem, în exercitarea atribuțiilor constituționale și a celor ce decurg din Legea cu privire la Guvern, organizează executarea legilor, scop în care emite hotărâri pentru a preciza o lege, a o face cît mai clară și a o aplica cît mai corect. Hotărârile Guvernului nu pot conține norme juridice primare (hotărârile Curții Constituționale nr.7 din 11.02.1999/5, nr.46 din 21.09.1999/6, nr.62 din 23.11.1999/7, nr.22 din 18.05.2000/8, nr.6 din 06.02.2001/9, nr.21 din 18.04.2002/10, nr.22 din 28.09.2004/11).

/5 M.O., 1999, nr.22-23, art.13.

/6 M.O., 1999, nr.109-111, art.56.

/7 M.O., 1999, nr.135-136, art.74.

/8 M.O., 2000, nr.63-64, art.23.

/9 M.O., 2001, nr.19-20, art.5.

/10 M.O., 2002, nr.62, art.14.

/11 M.O., 2004, nr.182-185, art.24.

Din conținutul art.39 alin.(5) și art.41 alin.(3) din Legea nr.1508-XII reiese că cuantumul despăgubirilor, în cazul vătămării corporale sau decesului persoanei în urma unui accident rutier, indiferent de faptul dacă persoana vinovată de accident a fost sau nu identificată, nu este limitat. Art.41 alin.(1) din aceeași lege prevede că, în cazul deteriorării sau distrugerii bunurilor, despăgubirile se acordă pentru prejudiciul real în limitele sumei stabilite în condițiile asigurării.

Curtea Constituțională apreciază că prevederile punctelor 28 și 30 din Anexa nr.1, prin care sînt stabilite limitele cuantumului despăgubirilor, instituie norme juridice primare, general obligatorii, prin care fapt contrazic voința legislatorului.

De observat că, potrivit art.44 alin.(1) din Legea nr.1508-XII, prin hotărîre a Guvernului se stabilesc primele de asigurare, care reprezintă suma pe care asiguratul este obligat să o plătească anticipat asiguratorului pentru preluarea riscului asigurat.

Astfel, Curtea conchide că Guvernul și-a depășit atribuțiile

constituționale statuate de art.102 alin.(2), a comis o ingerință în activitatea Parlamentului, prin urmare, a încălcat dispozițiile art.6 din Constituție privind separația și colaborarea puterilor în stat.

Supunând controlului punctele 28 și 30 din Anexa nr.1 la Hotărîrea Guvernului nr.956, Curtea reține cererea autorului sesizării privind extinderea controlului constituționalității asupra textului integral al Anexei nr.1 și îl apreciază ca neconform Legii Supreme pentru următorul motiv.

Prevederile pct.28 și pct.30 din Anexa nr.1 corelează direct cu alte prevederi, care stipulează condițiile asigurării obligatorii de răspundere civilă a deținătorilor de autovehicule. Anexa nr.1 stabilește principiile de bază ale asigurării obligatorii de răspundere civilă a deținătorilor de autovehicule și vehicule electrice urbane pentru pagubele produse vieții, sănătății și bunurilor terțelor persoane în urma accidentelor rutiere, aplicarea acestor principii depinde de constituționalitatea prevederilor pct.28 și pct.30.

Pentru motivele arătate, în temeiul art.140 din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.62 lit.a) și art.68 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. Se declară neconstituțională Anexa nr.1 la Hotărîrea Guvernului nr.956 din 28 decembrie 1994 "Cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă a deținătorilor de autovehicule și vehicule electrice urbane".

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac și intră în vigoare la data publicării în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

Președintele
Curții Constituționale

Victor PUȘCAȘ

Chișinău, 6 octombrie 2005.
Nr.18.